

Vinkkejä ylisukupolviseen ja monikulttuuriseen toimintaan

Vinkit ja opit on koottu vuosina 2023–2024 toteutetussa monikulttuurisessa ja ylisukupolvisessa Mestarit & kisällit -toiminnassa. Hanketta rahoitti Alfred Kordelinin säätiö.

Mestarit & kisällit -toimintamallin periaatteet

Mestarit & kisällit -toiminnassa yhdistetään eri-ikäisiä ja erilaisista kulttuuritaustoista tulevia lapsia, nuoria ja ikäihmisiä toimimaan yhdessä. Yhteinen tekeminen ja oppiminen voivat liittyä kulttuuriperintöön tai paikallisuuteen.

Kaikki saavat osallistua toiminnan suunnitteluun ja yhteiseen tekemiseen. Tavoitteena on oppia toinen toiselta ja jokainen saa toimia vuorollaan sekä opettajana että oppilaana eli mestarina ja kisällinä.

Monikulttuurisissa ryhmissä kaikkia toimintamallin periaatteita ei välttämättä pystytä toteuttamaan. Malli on joustava ja joskus voi olla syytä luopua esimerkiksi yhteissuunnittelusta.

Miten koota monikulttuurinen ryhmä?

Monissa kunnissa ja kaupungeissa on monikulttuurisia yhteyspisteitä, jotka neuvovat ja antavat tukea. Tutustu oman kotikuntasi toimintaan, verkostoidu ja etsi uusia yhteistyökumppaneita. Varaa reilusti aikaa suunnitteluun ja verkostoitumiseen.

Ryhmässä kaikkien ei tarvitse olla taustaltaan monikulttuurisia. Toiminnan ikäihmiset voivat tulla esimerkiksi kotiseutuyhdistyksestä ja lapset, nuoret tai nuoret aikuiset monikulttuurisista järjestöistä.

Mitä tehdä yhdessä?

Ruuanlaitto ja leipominen on todettu erinomaiseksi yhteiseksi tekemiseksi. Myös erilaiset kädentaidot, askartelu, retkeily, museot ja kohteet kotikulmilla kiinnostavat.

Kysy osallistujilta heidän toiveitaan ja anna vaihtoehtoja. Hyödynnä oman paikkakuntasi erityispiirteitä ja -kohteita sekä perinteitä.

Kerran vai joka viikko?

Ryhmän kanssa voi kokoontua vaikka joka viikko tai yhtä hyvin harvemmin. Toiminta voi olla myös kertaluonteista.

Tiheästi tapahtuva toiminta vaatii runsasta sitoutumista ja suunnittelua. Toisaalta se myös antaa osallistujilleen enemmän ja sitouttaa myös osallistujia. Mieti, minkälaiset resurssit on käytettävissä. Kertaluonteisesta toiminnasta on helpompi aloittaa.

Vastuullinen ohjaaja

Toiminnassa on oltava vastuullinen ohjaaja. Osallistujille on tärkeää, että mukana on tuttu ohjaaja, johon voi luottaa, olla yhteydessä ja jolta voi kysyä.

Vastuullisen ohjaajan lisäksi on hyvä olla useita apuohjaajia, riippuen ryhmän ikäjakaumasta. Osallistujilla voi olla paljon kysymyksiä ja he kaipaavat asioita selitettävän. Lapset kaipaavat aikuisen huomiota sekä kokemusta nähdäksi ja kuulluksi tulemisesta. Apuohjaajat voivat olla esimerkiksi yhdistyksen vapaaehtoisia.

Osallistujien täytyy tuntea olonsa ryhmässä turvalliseksi ja luottamus syntyy tutustumalla.

Vapaaehtoiset mukaan

Toiminnassa ikäihmiset voivat olla esimerkiksi kotiseutuyhdistyksen jäseniä tai aktiivisia

vapaaehtoisia. Toiminnan kantasuomalaisten henkilöiden kanssa on hyvä käydä läpi toimintaa ja sen erityispiirteitä. On eduksi, jos mukana on henkilöitä, jotka ovat aiemmin toimineet lasten kanssa tai joilla on kokemusta monikulttuurisuudesta.

Osallistuvien aikuisten on hyvä saada antirasismi-koulutusta. Koulutusta voi myös itsenäisesti esimerkiksi Terveystieteiden- ja hyvinvoinnin laitoksen nettisivuilta löytyvien verkkokoulutusten avulla.

Suomeksi vai englanniksi?

Toimintaan osallistuvien kielitaito ja motivaatio opiskella suomen kieltä voivat vaihdella suuresti.

Kotoutumisen kannalta on tärkeää pitää tapaamisten kielenä suomea. Välillä voi joutua turvautumaan englantiin, mutta se voi olla osallistujille vieras kieli. Tekemiset kannattaa suunnitella sellaisiksi, joissa ei tarvita hyvää suomen, ruotsin tai englannin kielen taitoa.

Ohjaajien on tärkeää puhua selkosuomea.

Kulttuurien kohtaaminen

Ohjaajien on hyvä tuntee osallistujien kulttuurinen tausta. Ole hienotunteinen ja kunnioita eri kulttuureja ja uskontoja.

Uskonto, tavat ja rukoukset vaikuttavat osallistumiseen. Ramadanin aikaan ei kenties kannata järjestää toimintaa lainkaan, sillä osallistuminen saattaa olla erilaisten tapojen takia heikkoa. Myöskään rukouksetkien aikana ei kannata järjestää toimintaa.

Tekemisissä on oltava hienotunteinen. Perinteisiin liittyvät tekemiset liittyvät usein uskontoon, joka voi olla herkkä aihe varsinkin aikuisille. Lapset suhtautuvat erilaisiin perinteisiin usein uteliaammin ja luontevammin.

Vinkkejä retkille

Omia kotikulmia ja sen tiloja (esimerkiksi museoita) tunnetaan usein huonosti. Kotikulmiin tutustuminen retkien ja opastusten avulla koettiin kiinnostavaksi. Toiminta auttaa kielen oppimisessa sekä kotoutumisessa.

Retkillä on hyvä olla mukana useita henkilöitä ja asiantunteva opas. Opas voi keskittyä asiantuntevaan opastamiseen, kun muut vastuulliset ohjaajat tarvittaessa selittävät asioita ja paimentavat joukko. Oppaan tulee puhua selkeästi sekä rauhallisesti ja antaa tilaa kysymyksille.

Tarjoilut ja välipalat houkuttelevat osallistumaan toimintaan.

Ennakoilmoittautuminen ja aikataulus kannattaa

Tapahtumiin kannattaa ottaa ennakoilmoittautuminen, koska se sitouttaa toimintaan. Ilmoittautuneita, niin vapaaehtoisia kuin muitakin osallistujia, kannattaa muistutella tulevista tapahtumista sähköpostein tai tekstiviestein.

Monissa kulttuureissa täsmällisyyden käsite on erilainen ja annettuja kellonaikoja ei välttämättä noudateta tarkasti. Siksi on hyvä varata kokoontumisille riittävästi aikaa sekä painottaa mitä tulee tapahtumaan mihinkäkin kellonaikaan.

Muista nämä!

Varaa aikaa suunnitteluun ja verkostoitumiseen, tee yhteistyötä. Sovella tarvittaessa.

Ole hienotunteinen ja kunnioita toisia ja toisten kulttuureja.

Älä lannistu. Vaiva palkitsee!

Virpomavitsojen askartelua. Kuva: Riina Koivisto.